

Elin Krona
elin.krona@energiforetagen.se

Remissvar: Informationsdelning vid ansökningar om anslutning till elnäten

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

- Generellt sett bör en mer differentierad analys genomföras där man särskiljer de olika nätnivåerna då situationen och förutsättningar för att kunna dela information ser olika ut beroende på var i elnätet man befinner sig.
- Den aktiva köhanteringen bör tillämpas i de fall den lämpar sig och då endast bygga på frivillighet.
- Det är en bra ordning att Svenska kraftnät får i uppdrag att utreda formerna och ansvar för att utveckla en kapacitetskarta på nationell nivå, men detta måste föregås av en nogsam utredning kring om kapacitetskartor är det mest effektiva sättet att sammanställa tillgänglig kapacitet på ett överskådligt sätt.
- Att öka transparensen och informationen kring anslutningsprocessen med att upprätta en branschpraxis är välkommet och någonting som redan är genomfört i en första version.
- Att 4 kap 6 § ellagen föreslås omfatta alla elektriska anläggningar och inte endast elproduktionsanläggningar och energilagringsanläggningar är bra. Dock är det mer tveksamt om det lämpar sig att reglera detaljerna i föreskrifter.
- Energiföretagen har ingenting att invända mot att alla elektriska anläggningar nu omfattas av kravet att ta fram tidsplaner för handläggning och anslutning.
- Att skyldigheten att utbyta information i enlighet med 9 § i förordning (2022:585) om elnätsverksamhet ändras, så att skyldigheten att utbyta och samordna information inte endast gäller mellan distributionsnätsföretag och transmissionsnätsföretag utan även mellan

distributionsnätetsföretag, kräver mer analys för att kunna genomföras på ett rättssäkert sätt. Mot den bakgrunden är det också för tidigt att kunna avgöra huruvida Ei bör ha föreskriftsrätt i frågan.

- Det är bra att en plattform för informationsdelning utreds av Svenska kraftnät. I analysen bör myndigheten noga analysera nyttor kontra kostnaderna och syftet med plattformens införande.
- Att Ei givits ett regeringsuppdrag att undersöka hur man kan använda eventuellt outnyttjad effekt är välkommet.

Generella synpunkter

Rapportens förslag träffar alla nätnivåer och påverkar därmed alla kunder. Situationen ser emellertid olika ut beroende på vilken nätnivå man befinner sig på och vilken kund vi talar om. Detta skulle behöva tydliggöras på ett generellt plan gällande de olika förslagen.

Energiföretagen ser positivt på många av förslagen men vi konstaterar samtidigt att förslagen innebär ökad administration för både nätföretagen och kunderna. Det är viktigt att denna administration står i rimlig proportion till den ökade nytta som kan uppnås.

Specifika synpunkter

Aktiv köhantering är ett sätt att effektivisera anslutningsprocessen

Ei föreslår att nätföretagen bör ha en aktiv köhantering genom dialog med sökande kunder för att säkerställa att ansökan gäller den kapacitet/effekt som den sökande kunden har ett behov av och om det finns åtgärder som kunden kan vidta för att påskynda anslutning. Modellen används på flera ställen i landet och bland annat i Luleå. Precis som Ei skriver så är detta någonting som nätföretagen själva kan göra redan idag och det är självklart viktigt att ha dialog med sina kommande (och befintliga) kunder. Detta ställer vi oss positiva till.

Däremot är vi inte säkra på att modellen fungerar lika väl vid alla tillfällen. Luleåmodellen är sannolikt bäst lämpad för en specifik punkt där man ser att stora laster ska in, tex. industrikunder. Eventuella risker med arbetssättet skulle till exempel kunna vara att samtliga kunder inte är med i samtalet och inte fullt ut vågar vara transparenta av olika skäl. Om en eller flera kunder saknas i dialogen talar man inte om hela situationen vilket kan göra att värdet av dialogen minskar.

De argument som Ei i sin rapport anger under 5.4.1.3. gällande sekretess och NDA:er är likväl applicerbara på denna situation. Det kan finnas stora framtida kunder som skulle fara illa om det röjs att deras etablering är på gång i ett visst nätområde. Med det sagt menar vi att "aktiv köhantering" är en bra metod att använda men att det behöver bedömas från situation till situation om detta ska användas.

Vi ser även en utmaning gällande stora maskade nät. Förändringar i en viss punkt i nätet ger genom komplicerade samband en påverkan i hela nätet. Det är inte

säkert att förutsättningarna är så tydliga att de kan resultera i fruktbara lösningar endast genom denna typ av dialogforum.

Information om kapacitet

Det är en bra ordning att Svenska kraftnät får i uppdrag att utreda formerna och ansvara för att utveckla en kapacitetskarta på nationell nivå, men detta måste föregås av en nogsam utredning kring om kapacitetskartor är det mest effektiva sättet att sammanställa tillgänglig kapacitet på ett överskådligt sätt. Detta bör genomföras i nära samarbete med branschen.

Ambitionen med dessa kartor är god. Det är önskvärt att för kunderna öka tydlighet, användarvänlighet och transparens om var ledig kapacitet finns. Dock vill vi redan här framföra vissa frågor som behöver utredas innan kapacitetskartor kommer på plats. För det första är det en utmaning att göra dessa kartor så att de blir helt korrekta. Försvårande omständigheter är att vi har tre nätnivåer, radiella och maskade nät samt många nätägare. Det är därför viktigt att förstå att dessa kartor inte kommer att ge en helt korrekt bild över kapacitetsläget. Värdet av kartorna minskar såklart om dessa blir mindre tillförlitliga. För det andra krävs viss administration som måste stå i proportion till nyttan och för det tredje kommer kartorna kommer endast ge en ögonblicksbild av kapacitetsläget vid tidpunkten för uppdatering, varför användaren behöver ha insikt i att situationen kan ha ändrats fram till dennes anslutning blir aktuell att genomföra.

Kapacitetskartor är något mindre komplicerat att tas fram på lokalnätetsnivå än på regionnätetsnivå men informationen är antagligen inte värd så mycket innan man har förankrat uppåt i nätet vilken kapacitet som finns tillgänglig. För regionnät behöver det sannolikt göras utredningar och beräkningar för varje enskild anslutning.

Någonting annat som gör en kapacitetskarta ännu mer svårtydd är framväxten av villkorade anslutningsavtal och flexibilitetstjänster. Kartan kanske skulle lysa rött och visa att det inte går att ansluta i området, men i själva verket går det med hjälp av flexibla resurser. Detta tillsammans med att vissa nätföretag har olika "köer" för olika kundkategorier gör det svårt att presentera en karta som är tillförlitlig.

Om kapacitetskartor går att få fram och om det ligger något värde i att få se dessa, trots att det som syns inte är helt tillförlitligt, är det som användare av kartorna viktigt att förstå att dessa är en ögonblicksbild av aktuell situation och att det som nyligen varit markerat med "ledig kapacitet finns" redan dagen efter kan ha en annorlunda status.

Ei föreslår i sin rapport att nätföretagen redan idag bör publicera information om köläget, antal sökande kunder i kön, uppskattad effekt och annan relevant information.

Här bör man återigen ha i beaktande att vi i Sverige har cirka 170 stycken nätföretag och vart och ett av dessa har olika förutsättningar. I det större företagen kan vi inte tala om en "kö", då det finns ett flertal olika "köer". Eftersom

anslutningsprocessen följer olika steg och den anslutande kunden behöver uppfylla vissa kriterier innan anslutningen kan ske, skulle en uppgift om köläge mm. i värsta fall snarare kunna förvirra kunden eftersom samma kund i praktiken kan bli omsprungen av andra kunder som uppfyller anslutningskriterierna tidigare. Systemet är komplext, köerna är flera och de rör på sig hela tiden. Att offentliggöra denna typ av information riskerar att förvirra mer för kunderna än att vara till nytta tror vi. Uppgifterna kan tas för givet och uppfattas som någonting bindande, vilket skulle försvåra kundkontaktarna när det tex. visar sig att kunden får en anslutning senare än vad denne tidigare räknat med. Vi ser inte något ytterligare värde varken för kunden eller nätföretagen att publicera denna information öppet. Dialog med kunderna sker bäst löpande i de fall det behövs.

I rapporten föreslås även att uppgifter om tillgänglig kapacitet bör publiceras genom till exempel en kapacitetskarta på nätföretagsnivå. Denna uppgift är möjligen lättare att genomföra för de mindre lokálnäten men för regionnäten med de maskade näten är det mycket svårare och kommer inte att bli rättvisande. Se även resonemanget ovan om att köerna rör på sig samt att detta endast kommer kunna vara en ögonblicksbild.

Som framgår enligt ovan ser vi ett antal utmaningar kopplat till kapacitetskartor, avseende administration, tillförlighet m.m. Samtidigt kommer nu krav inom detta område i elmarknadsförordningen och elmarknadsdirektivet efter den nyligen genomförda översynen av regelverken. Detta redovisas även tydligt i rapporten och givetvis måste vi i Sverige följa den tvingande EU-rättsliga regleringen. Vi anser dock att vi ska vara återhållsamma med att föra in detaljer kring detta som går utöver EU-rättens krav.

Information och transparens i anslutningsprocessen

Förslaget med en branschpraxis är bra. Nätföretagen har redan utarbetat en första version till branschpraxis och ser det som ett levande dokument som behöver ses över årligen. Att kravet på mognadsgrad inom anslutningsprocessen inte stadgas mer specifikt i lag eller föreskrifter ser vi som någonting positivt. En branschpraxis, som vid behov kan uppdateras enklare, är en mer lämplig lösning i det här sammanhanget.

Standardiserade rutiner för anslutning

Att 4 kap 6 § ellagen föreslås omfatta alla elektriska anläggningar och inte endast elproduktionsanläggningar och energilagransanläggningar är bra. Även tillägget att rutinerna för detta ska offentliggöras anser vi är en bra ordning. Vi ställer oss däremot tveksamma till om en föreskriftsrätt behöver ges till Ei i dessa frågor. Idag finns inte någon föreskriftsrätt beträffande reglerna i 4 kap. 6 § ellagen. Detaljerna inom detta bör varje nätföretag själva kunna råda över då företagen har så pass olika struktur.

För det fall föreskriftsrätt ändå ska meddelas och föreskrifter utarbetas måste dessa tas fram i nära samråd med branschen och vara på en nivå som är ändamålsenlig för samtliga nätföretag utifrån deras respektive förutsättningar.

Tidsplan för handläggning och anslutning

Vi har ingenting att invända mot att alla elektriska anläggningar nu omfattas av kravet att ta fram tidsplaner för handläggning och anslutning.

Informationsutbyte mellan nätföretagen

Förslaget i rapporten gäller att skyldigheten att utbyta information i enlighet med 9 § i förordning (2022:585) om elnätsverksamhet ändras så att skyldigheten att utbyta och samordna information inte endast gäller mellan distributionsnätsföretag och transmissionsnätsföretag utan även mellan distributionsnätsföretag.

Vi utgår från att utökningen av skyldigheten avseende utbyte och samordning av information även distributionsnätsföretag emellan underförstått avser endast *berörda* distributionsnätsföretag. Med tanke på det stora antalet aktörer skulle det inte vara praktiskt möjligt, och heller inte nödvändigt, att alltid utbyta information med samtliga övriga distributionsnätsföretag. Även om tanken är att i föreskrifter närmare ange sådana nödvändiga avgränsningar, kan det övervägas om inte avgränsningen borde framgå redan av lagtexten:

“... även mellan berörda distributionsnätsföretag.”

Vid anslutningsskedet tillhandahåller kunderna nätföretagen information som i stor utsträckning är känslig. Sekretessavtal (NDA:er) är vanligt förekommande i detta skede då det kan finnas affärshemligheter som inte får läcka ut. Det faktum att ett företag endast planerar att expandera inom ett område kan vara en känslig uppgift i sig för den kunden. I rapporten nämns detta och att det kan vara i strid med lag och avtal, eller av andra skäl olämpligt, för ett nätföretag att lämna information till ett annat nätföretag. Det kan vara så att uppgifter som lämnas till annan part får lämnas med förbehåll för sekretess för företagshemligheter enligt avtal med den som söker eller att uppgifterna av sådana skäl behöver anonymiseras. Energiföretagen instämmer i dessa slutsatser.

Mot den bakgrunden föreslås i rapporten att nätföretagens skyldigheter enligt förslaget och de föreskrifter som Ei kan komma att meddela inte ska vara utan begränsningar. Vi anser att för att ta beslut om huruvida ett skall-krav om informationsdelningen ska införas krävs mer analys. Här behövs en grundlig utredning göras kring vilken typ av information som ska utbytas, när i tid detta ska ske, hur ofta och framför allt i vilket syfte. Återigen tillbaka till att nätföretagen har olika förutsättningar och processer för anslutningen och det kan också medföra att olika uppgifter skulle behöva delas beroende på vilket nätföretag det handlar om. Såvitt vi känner till så är det i dag inte några problem med informationsutbytet men om detta kan effektiviseras är det välkommet.

Det är på grund av ovan nämnda därför även svårt nu att ta ställning till om föreskriftsrätt till Ei är lämpligt att införa här. Precis som vid alla lagstiftning behöver hänsyn tas till proportionen mellan nyttan och den administrativa börda som läggs på elnätsföretagen i denna situation.

Plattform för ansökan

Det är bra att en plattform för informationsdelning utreds av Svenska kraftnät. Vi har dock just nu svårt att se framför oss exakt vilken information som ska delas via plattformen och om det endast rör den informationen som nätföretag delar med varandra vid anslutningstillfället. Om det endast syftar till att den informationen ska kunna delas på ett enklare sätt, är det tveksamt om nyttan med att bygga plattformen kommer att överväga kostnaderna för dess införande. Det finns en farhåga för att en plattform kommer vara administrativt krävande och även en sekretessproblematik som kan göra att plattformen inte kan vara så transparent som den behöver för att vara effektiv. Mycket information som delas mellan nätägarna och kunder är information kopplad till kapacitet. Den informationen kommer dock snart att bli mer transparent då nätutvecklingsplanerna publiceras, men då inte på så detaljerad nivå som nere på kundnivå.

Enligt rapporten föreslås att det i föreskrifter mer detaljerat ska förtydligas vilken information som kan bli relevant att dela. Till exempel kan det röra information om anläggningar som har möjlighet att bidra med flexibilitetslösningar eller om ansökande kunder sökt i flera olika nät. Detta är sådan information som nätföretagen i dagsläget inte per automatik delar med varandra. Det skulle kunna vara positivt om den informationen delas, men det krävs mer utredning för att kunna avgöra om en plattform är det mest effektiva sättet för denna informationsdelning.

Utreda disponering av outnyttjad effekt

Med en annalkande kapacitetsbrist i stora delar av landet är det bra att ett helhetsgrepp tas om hur mycket outnyttjad effekt som det egentligen finns i systemet. Utredningen som föreslås är viktig och brådskande. Det har noterats att Ei redan har givits detta uppdrag vilket är bra och vi ser fram emot dialog i ämnet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Om en ändring ska genomföras i 9 § förordning om elnätsverksamhet som rör skyldigheten att utbyta och samordna information tror vi att dess ikraftträdande ska sammanfalla med övriga ändringar, dvs. 1 januari 2026. Detta då mer analys kring regeln krävs och sedan en tid för inrättande. I övrigt har Energiföretagen inga synpunkter på ikraftträdandet.

Åsa Pettersson
vd, Energiföretagen Sverige